EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 13.9.2019
COM(2019) 416 final

ANNEX

LIITE

asiakirjaan

Ehdotus neuvoston päätökseksi

kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvostossa Euroopan unionin puolesta otettavasta kannasta kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteessä 9 (”Maahantulon helpottaminen”) olevan 9 luvun tarkistamiseen matkustajarekisteritietoja koskevien standardien ja suositeltujen menettelytapojen osalta

LIITE

Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvostossa Euroopan unionin puolesta otettava kanta kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteessä 9 (”Maahantulon helpottaminen”) olevan 9 luvun tarkistamiseen matkustajarekisteritietoja koskevien standardien ja suositeltujen menettelytapojen osalta

Yleiset periaatteet

Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) toiminnan puitteissa tehtävän, Chicagon yleissopimuksen liitteessä 9 (”Maahantulon helpottaminen”) olevan 9 luvun tarkistuksen osalta, joka koskee matkustajarekisteritietoihin (PNR) sovellettavien standardien ja suositeltujen menettelytapojen kehittämistä, jäsenvaltiot, jotka toimivat yhdessä unionin edun mukaisesti,

(a) toimivat unionin PNR-politiikan tavoitteiden mukaisesti erityisesti turvallisuuden varmistamiseksi, ihmisten hengen ja turvallisuuden suojelemiseksi ja perusoikeuksien, erityisesti yksityisyyttä ja henkilötietojen suojaa koskevien oikeuksien, täysimääräisen kunnioittamisen varmistamiseksi;

(b) lisäävät kaikkien ICAOn sopimusvaltioiden tietoisuutta PNR-tietojen siirtoon liittyvistä unionin normeista ja periaatteista, jotka perustuvat asiaa koskevaan unionin lainsäädäntöön ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön;

(c) edistävät sellaisten monenvälisten ratkaisujen kehittämistä, jotka ovat perusoikeuksien mukaisia ja jotka koskevat PNR-tietojen siirtämistä lentoyhtiöiden toimesta lainvalvontaviranomaisille, oikeusvarmuuden takaamiseksi, perusoikeuksien kunnioittamiseksi ja lentoliikenteen harjoittajille asetettujen velvoitteiden virtaviivaistamiseksi;

(d) edistävät PNR-tietojen ja niiden käsittelyn tulosten vaihtoa ICAOn sopimusvaltioiden välillä silloin, kun tätä pidetään tarpeellisena terrorismirikosten tai vakavan rikollisuuden ennalta estämistä, paljastamista ja tutkintaa sekä tällaisiin rikoksiin liittyviä syytetoimia varten, perusoikeuksia ja -vapauksia täysimääräisesti kunnioittaen;

(e) tukevat edelleen ICAOa sen kehittäessä PNR-tietojen keruuta, käyttöä, käsittelyä ja suojaamista koskevia standardeja 21 päivänä joulukuuta 2017 annetun Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2396 (2017) mukaisesti;

(f) tukevat edelleen kaikkien ICAOn sopimusvaltioiden valmiuksien kehittämistä, jotta ne voivat kerätä, käsitellä ja analysoida PNR-tietoja ICAOn standardien ja suositeltujen menettelytapojen mukaisesti sekä varmistaa, että kaikki niiden toimivaltaiset kansalliset viranomaiset käyttävät ja niille toimitetaan PNR-tietoja ihmisoikeuksia ja perusvapauksia täysimääräisesti kunnioittaen estääkseen, paljastaakseen ja tutkiakseen terrorismirikoksia ja niihin liittyvää matkustamista, kuten 21 päivänä joulukuuta 2017 annetussa Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 2396 (2017) edellytetään;

(g) edistävät sellaisten olosuhteiden syntymistä, joissa kansainvälinen lentoliikenne voi kehittyä avoimilla ja vapautetuilla maailmanmarkkinoilla ja kasvaa ilman, että turvallisuus heikkenee, varmistaen samalla asianmukaisten suojatoimien käyttöönoton.

Suuntaviivat

Jäsenvaltioiden on, toimien yhdessä unionin etujen mukaisesti, tuettava seuraavien standardien ja periaatteiden sisällyttämistä ICAOn tuleviin, PNR-tietoja koskeviin standardeihin ja suositeltuihin menettelytapoihin:

1. PNR-tietojen siirtämistä koskevat säännöt:

(a) **Siirtotapa:** Liikenteenharjoittajien järjestelmiin sisältyvien henkilötietojen suojaamiseksi ja sen varmistamiseksi, että ne pysyvät näiden järjestelmien valvonnassa, tiedot olisi siirrettävä ainoastaan työntöjärjestelmää (push system) käyttäen.

(b) **Yhteyskäytännöt**: PNR-tietojen siirrossa olisi kannustettava käyttämään soveltuvia, suojattuja ja avoimen standardin yhteyskäytäntöjä, jotka ovat osa kansainvälisesti hyväksyttyjä viiteyhteyskäytäntöjä, tarkoituksena lisätä vähitellen niiden käyttöä ja lopulta korvata kaupalliset standardit.

(c) **Tietojen siirtotiheys:** PNR-tietojen siirtotiheys ja siirron ajankohta eivät saisi aiheuttaa liikenteenharjoittajille kohtuutonta rasitetta, ja siirrot olisi rajoitettava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä lainvalvonnan ja rajaturvallisuuden kannalta, jotta voidaan torjua terrorismia ja vakavaa rikollisuutta.

(d) **Ei lisätietojen keräämisvelvoitetta liikenteenharjoittajille:** Liikenteenharjoittajia ei pitäisi vaatia keräämään lisää PNR-tietoja verrattuna siihen, mitä ne jo keräävät, tai keräämään tietyntyyppisiä tietoja, vaan ainoastaan siirtämään tiedot, joita ne keräävät jo nyt osana liiketoimintaansa.

2. PNR-tietojen käsittelyä koskevat säännöt:

(a) **Tietojen siirron ja käsittelyn aikataulu:** Kyseessä olevien henkilöiden yksityisyyden suojaa koskevat asianmukaiset takeet huomioon ottaen PNR-tiedot voidaan asettaa saataville hyvissä ajoin ennen lennon saapumista tai lähtemistä ja näin ollen antaa viranomaisille enemmän aikaa käsitellä ja analysoida tietoja sekä mahdollisesti ryhtyä toimiin.

(b) **Vertailu ennalta määritettyihin kriteereihin ja tietokantoihin:** Viranomaisten olisi käsiteltävä PNR-tietoja käyttäen näyttöön perustuvia kriteerejä ja tietokantoja, jotka ovat merkityksellisiä terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjunnan kannalta.

3. Henkilötietojen tietosuoja:

(a) **Käsittelyn lainmukaisuus, oikeudenmukaisuus ja avoimuus:** Henkilötietojen käsittelylle on oltava lainmukainen perusta, jotta henkilöt ovat tietoisia henkilötietojensa käsittelyyn liittyvistä riskeistä, suojatoimista ja oikeuksista sekä siitä, miten he voivat käyttää henkilötietojen käsittelyyn liittyviä oikeuksiaan.

(b) **Käyttötarkoituksen rajoittaminen:** Tarkoitukset, joita varten viranomaiset voivat käyttää PNR-tietoja, olisi määritettävä selkeästi, eivätkä ne saisi olla laajempia kuin mikä on tarpeen tavoitteiden saavuttamiseksi, erityisesti lainvalvonta- ja rajaturvallisuustarkoituksissa terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjumiseksi.

(c) **PNR-tietojen laajuus:** Lentoyhtiöiden siirtämien PNR-dataelementit olisi yksilöitävä selkeästi ja lueteltava tyhjentävästi. Tämä luettelo olisi standardoitava sen varmistamiseksi, että tällaiset tiedot pidetään mahdollisimman vähäisinä, samalla kun estetään arkaluonteisten tietojen, kuten henkilön rotua tai etnistä alkuperää, poliittisia mielipiteitä tai uskonnollista tai filosofista vakaumusta, ammattiliiton

jäsenyyttä, terveydentilaa, seksuaalielämää tai seksuaalista suuntautumista koskevien tietojen käsittely.

(d) **PNR-tietojen käyttö:** PNR-tietojen jatkokäsittely olisi rajoitettava alkuperäisen siirron tarkoituksiin, sen olisi perustuttava objektiivisiin kriteereihin ja siinä olisi otettava huomioon aineelliset ja menettelylliset edellytykset henkilötietojen siirtoa koskevien vaatimusten mukaisesti.

(e) **PNR-tietojen automaattinen käsittely:** Automaattisen käsittelyn olisi perustuttava objektiivisiin, syrjimättömiin ja luotettaviin, ennalta määritettyihin kriteereihin, eikä sitä saisi käyttää yksinomaisena perusteena päätöksille, joilla on kielteisiä oikeusvaikutuksia tai jotka vaikuttavat vakavasti henkilöön.

(f) **Tietojen säilyttäminen:** PNR-tietojen säilytysajan olisi oltava rajoitettu, eikä se saisi olla pidempi kuin on tarpeen alkuperäisen tavoitteen saavuttamiseksi. Tietojen poistaminen olisi varmistettava alkuperämaan oikeudellisten vaatimusten mukaisesti. Säilytysajan päätyttyä PNR-tiedot olisi poistettava tai anonymisoitava.

(g) **PNR-tietojen luovuttaminen valtuutetuille viranomaisille:** PNR-tietoja voidaan luovuttaa tapauskohtaisesti edelleen saman valtion muille viranomaisille tai muille ICAOn sopimusvaltioille vain, jos vastaanottava viranomainen suorittaa terrorismin tai vakavan kansainvälisen rikollisuuden torjuntaan liittyviä tehtäviä ja varmistaa saman suojan kuin tiedot antava viranomainen.

(h) **Tietoturva:** PNR-tietojen turvallisuuden, luottamuksellisuuden ja eheyden suojelemiseksi on toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä.

(i) **Läpinäkyvyys ja ilmoittaminen:** Henkilöille olisi ilmoitettava heidän PNR-tietojensa käsittelystä ja tiedotettava heidän käytettävissään olevista oikeuksista ja muutoksenhakukeinoista, jollei välttämättömistä ja oikeasuhteisista rajoituksista muuta johdu.

(j) **Pääsy tietoihin sekä tietojen oikaiseminen ja poistaminen:** Henkilöillä olisi oltava oikeus tutustua itseään koskeviin PNR-tietoihin ja oikeus niiden oikaisuun, jollei välttämättömistä ja oikeasuhteisista rajoituksista muuta johdu.

(k) **Muutoksenhaku:** Henkilöillä olisi oltava oikeus tehokkaaseen hallinnolliseen ja oikeudelliseen muutoksenhakuun, jos he katsovat, että heidän oikeuttaan yksityisyyteen ja tietosuojaan on loukattu.

(l) **Valvonta ja vastuuvelvollisuus:** PNR-tietoja käyttävien viranomaisten olisi oltava vastuussa riippumattomalle julkiselle viranomaiselle, joka valvoo niitä ja jolla on tehokkaat tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuudet ja jonka olisi voitava suorittaa tehtävänsä ilman, että siihen vaikutettaisiin, erityisesti lainvalvonnasta vastaavien viranomaisten taholta.

4. PNR-tietojen vaihto lainvalvontaviranomaisten kesken:

(a) **Tietojen vaihdon edistäminen:** PNR-tietojen tapauskohtaista vaihtoa ICAOn eri sopimusvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välillä olisi edistettävä, jotta voidaan parantaa terrorismin ja vakavan rikollisuuden ennalta estämistä, paljastamista, tutkintaa ja syytteeseenpanoa koskevaa kansainvälistä yhteistyötä.

(b) **Tietojen vaihdon turvallisuus:** Tietojen vaihto olisi toteutettava asianmukaisten kanavien kautta, joilla varmistetaan riittävä tietoturva, ja sen olisi oltava täysin henkilötietojen suojaa koskevien kansainvälisten ja kansallisten oikeudellisten kehysten mukaista.